

Financiering en boeking van de aan Sowalfin gedelegeerde opdrachten in 2017 en 2018

Sowalfin, de Waalse maatschappij voor de financiering van en garantieverlening aan kleine en middelgrote ondernemingen, werd opgericht in 2002 om de oprichting, ontwikkeling en overdracht van kmo's in het Waals Gewest te stimuleren door aangepaste financieringsoplossingen ter beschikking te stellen. De aan Sowalfin toevertrouwde opdrachten bestaan voornamelijk in het toekennen van leningen en waarborgen. Sowalfin kan voor eigen rekening handelen of, in het raam van gedelegeerde opdrachten, voor rekening van het Waals Gewest.

De verrichtingen die Sowalfin uitvoert in eigen naam en voor eigen rekening, worden in haar balans- en resultatenrekeningen geboekt. Uit de balans 2018 van Sowalfin komt naar voren dat de thesaurie ruimschoots volstaat om opgewassen te zijn tegen de schuldenlast op korte en op lange termijn en dat de eigen middelen veel hoger liggen dan de schulden, wat een bewijs is van solvabiliteit. In 2018 steeg het kapitaal tot iets meer dan een miljard euro door de inbreng van diverse activa van het Gewest die Sowalfin tot dan toe aanhield in het kader van de gedelegeerde opdrachten. Het Rekenhof stelt vast dat die kapitaalbreng niet werd ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting van het Waals Gewest en dat het Waalse parlement er de facto geen voorafgaande toestemming voor verleende.

De verrichtingen in verband met de gedelegeerde opdrachten uitgevoerd in naam en voor rekening van het Waals Gewest zijn vermeld in de bijlage van de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen van Sowalfin. Eind 2018 omvatten die verrichtingen:

- aandelen ten belope van 197 miljoen euro;
- schuldvorderingen (135,9 miljoen euro) die overeenstemmen met de nog verschuldigde saldi van de voorwaardelijk terugbetaalbare voorschotten toegekend aan de invests, aan Sofinex en aan het Participatiefonds van Wallonië. Met toepassing van de financieringsovereenkomsten werden de definitieve en oninvorderbaar verklaarde verliezen afgetrokken van de ontvangen voorschotten. Het Rekenhof benadrukt het gebrek aan transparantie van die verrichtingen op het niveau van de boekhouding en de begroting;
- de waarborgen die Sowalfin toekent om bankfinancieringen te dekken en die betrekking hebben op het uitstaand bedrag inzake waarborgen (232,7 miljoen euro), de mathematische reserve (108,4 miljoen euro) en de voorziening voor schadelasten (59,3 miljoen euro). Die laatste stemt overeen met het risico op verlies dat Sowalfin raamt op basis van de dossiers vermeld in de toestand van het uitstaand bedrag eind 2018;
- de voor rekening van het Waals Gewest aangehouden thesaurie, die eind 2018 249,9 miljoen euro beliep. Op grond van de toepasselijke decretale bepalingen worden die financiële middelen niet opgenomen in het systeem voor de centralisering van de thesaurie

van het Gewest. Hetzelfde geldt voor de eigen thesaurie van Sowalfin, die 179,3 miljoen euro belooft.

De verrichtingen in verband met het uitvoeren van de gedelegeerde opdrachten zouden in principe moeten worden geboekt in de economische rekeningen en in de begrotingsrekeningen van het Waals Gewest, vermits Sowalfin optreedt als mandataris van het Gewest. Thans worden enkel de fondsoverdrachten aan Sowalfin geboekt in de rekening van uitvoering van de begroting. De begroting van het Gewest zou alle ontvangsten en uitgaven moeten omvatten zonder onderlinge compensaties. Het Rekenhof stelt echter vast dat er compensaties worden uitgevoerd tussen de ontvangsten en de uitgaven. Daarom beveelt het aan elke verrichting onder een passende economische aard en op basis van vastgestelde rechten te boeken in de rekeningen van het Gewest.

Het Rekenhof stelt ook vast dat de thesaurie, de verworven participaties en de schuldvorderingen die in naam en voor rekening van het Gewest worden aangehouden, niet worden geboekt en a fortiori ook niet worden gewaardeerd in de vermogensboekhouding van het Gewest, wat in strijd is met de bepalingen die de overheidsboekhouding regelen. Het Rekenhof beveelt Sowalfin dus aan de waarderingsregels voor activa waarin die bepalingen voorzien, toe te passen op de verrichtingen in de orderekeningen die Sowalfin uitvoert in naam en voor rekening van het Gewest.

De financiering van Sowalfin wordt voornamelijk verzekerd door het Waals Gewest. In 2018 werd in de algemene uitgavenbegrotingen van het Waals Gewest een bedrag van in totaal 125,3 miljoen euro aan gewestelijke tussenkomsten vereffend ten voordele van Sowalfin.

Op 31 december 2018 beliepen de mathematische reserves, die tijdens het jaar werden gestijfd met 13,5 miljoen euro aan gewestelijke tussenkomsten, 108,4 miljoen euro en het totale uitstaande bedrag aan waarborgen die Sowalfin verleende om bankfinancieringen te dekken, beliep 232,7 miljoen euro. Het bedrag van de mathematische reserves voor de schadelasten dekt dus ongeveer 46,6 % van het uitstaande bedrag aan vastleggingen inzake waarborgen. Tijdens het boekjaar werd een bedrag van 4,2 miljoen euro aan tussenkomsten voor schadelasten geboekt, maar de mathematische reserves vertonen in 2018 niettemin een globale stijging met 16,0 miljoen euro. Het Rekenhof stelt vast dat die reserves, die de thesaurie van Sowalfin stijven, omvangrijk zijn en dat ze niet worden gecentraliseerd binnen de gewestelijke thesaurie. Daarom beveelt het aan na te denken over het huidige mechanisme voor de herwaardering en stijving van de mathematische reserves, en daarbij inzonderheid rekening te houden met de verwachte economische impact van de huidige gezondheids crisis.

Via Sowalfin vertrouwt het Waals Gewest overigens financiële middelen toe aan de invests en aan hun filialen. De benutting van die middelen is geregeld bij overeenkomst. In 2018 werd op de algemene uitgavenbegroting 75,9 miljoen euro vereffend in het raam van de versterking van de activiteiten van de invests. Tot eind 2018 werden de gewestelijke tussenkomsten ter beschikking gesteld van de invests of van hun filialen, in de vorm van voorwaardelijk terugbetaalbare voorschotten tegen vergoeding. In de praktijk vindt er geen enkele terugbetaling plaats van die voorschotten. In 2018 werd bovendien voor in totaal 41,1 miljoen euro afgezien van schuldvorderingen. Dat bedrag werd in mindering gebracht op de ontvangen voorschotten en belooft nagenoeg 4,6 % van het totale bedrag aan schuldvorderingen die Sowalfin in bezit had op 31 december 2017. De EFRO-delen worden ter beschikking gesteld van de invests in de vorm van deelnemingen in hun kapitaal.

Tot slot is Sowalfin ook belast met de tenuitvoerlegging van de beslissingen die de Waalse regering neemt met betrekking tot maatregelen die mede door het EFRO worden gefinancierd. Sowalfin fungeert als schakel tussen het Waals Gewest en de operatoren die werden aangesteld in het raam van gecofinancierde projecten, namelijk Novallia, Socamut en de invests. Die operatoren kregen in het raam van de EFRO-programmaties een enveloppe van in totaal 412,2

miljoen euro toegewezen voor de programmatieperiode 2007-2013, en 266,0 miljoen euro voor de programmatieperiode 2014-2020, waarvan 40 % werd gefinancierd door het EFRO.

Wat die laatste programmatie betreft, werd het EFRO-deel van 106,4 miljoen euro volledig vereffend op de algemene uitgavenbegroting 2015 van het Waals Gewest. Vermits die storting een te financieren verrichting is ten laste van de thesaurie van het Waals Gewest, beveelt het Rekenhof aan om het Europese deel voortaan stapsgewijs en naargelang de behoeften ter beschikking te stellen van Sowalfin. De gewestelijke delen worden elk jaar vereffend op de achtereenvolgende algemene uitgavenbegrotingen. In afwachting van het moment waarop ze naar de desbetreffende operatoren worden getransfereerd, blijven die fondsen op de financiële rekeningen voor gedelegeerde opdrachten van Sowalfin staan. Eind 2018 hield Sowalfin nagenoeg 100,0 miljoen euro aan in het raam van die programmatie.

Antwoord van Sowalfin

In zijn antwoord preciseert de voorzitter van het directiecomité dat Sowalfin het volledige vermogen, aangehouden op eigen fondsen of voor rekening van het Waals Gewest, als een goede huisvader en op een verantwoordelijke manier beheert.

Hij preciseert dat de door Sowalfin aangehouden thesaurie niet gecentraliseerd is op grond van de geldende decretale bepalingen. Hij meent dat het voor Sowalfin van fundamenteel belang is over al haar actiemiddelen te kunnen beschikken om snel te kunnen antwoorden op de behoeften van de ondernemingen.

Bovendien meent de voorzitter van het directiecomité dat het niet objectief is de schijnwerpers te richten op de groei van de mathematische reserve, vraagtekens te plaatsen bij het mechanisme voor de stijving van die reserve en het bedrag ervan te vergelijken met een uitstaand bedrag aan vastleggingen dat doorheen de tijd varieert. Hij preciseert dat de mathematische reserve werd opgebouwd in functie van het risico van de portefeuille om opgewassen te zijn tegen eventuele tekorten die zouden voortvloeien uit een periode van toenemende schadelasten als gevolg van een economische crisis. De reserve maakt het mogelijk de thesauriebehoeften doorheen de tijd af te vlakken en het volume aan activiteiten te doen toenemen zonder daarvoor de thesaurie van het Gewest onverhoeds te moeten aanspreken.

Wat de waardering betreft van de participaties die Sowalfin aanhoudt in het kader van de gedelegeerde opdrachten, kondigt de voorzitter van het directiecomité aan dat de waarderingsregels in 2019 werden toegepast overeenkomstig de bepalingen die de overheidsboekhouding regelen.